

Psykologien tente håp om fred

I andre halvdel av 1940-årene økte igjen spenningen i Europa. En viktig grunn til å tromme sammen psykologene i Norden, for psykologi er nødvendig for å vinne freden, mente Harald Schjelderup.

PUBLISERT 5. november 2009



I en tale på den første nordiske psykologikongressen i historien gir professoren uttrykk for store forventninger til psykologiens samfunnsrolle: «General Eisenhower uttalte forleden at en gjennomført riktig oppdragelse vil gjøre menn av hans profesjon brødløse. Er det mulig å forandre menneskesinnene så freden kan bevares?

Psykologmøtet var et samarbeid mellom Norsk Psykologforening og Foreningen Norden, ledet av forlagsdirektør i Gyldendal, Harald Grieg. Det var en staselig åpningsseremoni i Universitetets Aula i Oslo. Gjestelisten forteller i seg selv noe om samfunnets forventninger til den unge profesjonen: I salen satt Kong Haakon, kronprins Olav og kronprinsesse Märtha side om side med statsminister Einar Gerhardsen, flere statsråder og representanter for de nordiske ambassadene. Psykologiens betydning for gjenreisningen etter krigen, for barnas oppvekst og for fredsarbeidet går igjen i flere av innleggene på kongressens første dag. Også pressen ga kongressen oppmerksomhet. «Norge er sagalandet og foregangslandet i nordisk psykologi,» skrev VG på sin førsteside om åpningsdagen.

Mental forsvarsmur

Foreningen Norden hadde innbudt til mange møter, men «neppe noe møte har der vært grunn til å stille så store forventninger til som det jeg i dag har den ære og den glede å åpne,» sa Harald Grieg. Til tross for at det nordiske samholdet ble utsatt for store påkjenninger under krigen, hadde det overvintret og overlevd, fremholdt han, men understreket samtidig at nye farer truet: «Alle har vi en beklemmende følelse av at vektskålen igjen står og vipper mellom krig og fred.» Det var ikke utenkelig at Norden kunne bli trukket inn i det livsfarlige spillet, trodde Grieg. Men nettopp psykologene

kunne bidra til å bygge en mur mot de destruktive kreftene i menneskesinnet, påpekte han: «dere som ikke bare har til oppgave å utforske menneskesinnets jungel, men også rydde opp i jungelen.»

Åse Gruda Skard fulgte opp med å minne om at det bare var to år siden bomben i Hiroshima, da det viste seg «hvor lite menneskene ennå er i stand til å mestre kreftene i sitt eget sinn». Men psykologene har noe å gi verden i dag, mente Skard. «Vi har opplevd med forferdende styrke hvor dypt det er til bunns i menneskesinnet. Men vi har også opplevd at vår vitenskap har kunnet kaste nytt lys over noen av de sterkeste drivkreftene, både på godt og vondt; og klarere enn kanskje noen generasjon av psykologer før ser vi vår egen oppgave innenfor selve gjenoppbyggingen av verden,» sa hun.

Arbeidslivet krever psykologien

I gjenreisingsarbeidet etter krigen var naturlig nok utfordringene i arbeidslivet et sentralt tema. Skal man få økonomisk fremgang, er det avgjørende at alle i størst mulig grad får et arbeid de passer for, og en utdannelse i tråd med evner og interesser, fremhever Schjeldereup. «... den oppgaven kan overhodet ikke løses uten psykologiens hjelp,» sier han. Men den som først og fremst legger vekt på dette, er statsminister Einar Gerhardsen: «Sunne og tilfredse barn, og ungdom som finner seg til rette i et arbeid de passer for, er to viktige forutsetninger for en harmonisk samfunnsutvikling,» sier han. Les hele talen hans på side1063.

nina.strand@psykologforeningen.no

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 46, nummer 11, 2009, side 1072